

Hoe Lange Wapper dronkaards genas.

ÉN uur van den nacht was al eenige minuten afgekondigd op den toren van de hoofdkerk, toen een man uit de Kuipersstraat kwam en langs de Ouw Beurs den weg voortzette in de richting van de Koepoortstraat, toen hij eensklaps hals over kop tuimelde over een voorwerp, dat tegen een van de huizen lag.

Dat de nachtelijke wandelaar dat voorwerp niet gezien had, liet zich begrijpen. Immers, voor alle verlichting hing er maar één enkele lantaarn in 't midden van de Ouw Beurs aan een koord dwars over de straat, en het licht dat er uitstraalde was bovendien zoo armtierig, dat er op een tiental schreden afstands niets meer kon onderscheiden worden.

Terwijl de man over den grond rolde, had het hem toegeschenen, dat hij een kreet had hooren slaken, wat hem vermoeden liet, dat hij over een menschelijk lichaam gestruikeld was.

Ofschoon hij zijn eigen aan een van zijn knieën erg bezeerd had, keerde de man op zijn stappen terug, boog zich voorover en vroeg op deelnemenden toon :

— « Hela, wie daar ? »

Het licht gekreun van een jonge vrouwenstem, was het eenig antwoord, dat voorloopig op zijn vraag gegeven werd.

— « Vrouwken, wat doede gij hier zoo laat ? » weersprak de man.

En op denzelfden stond begon een kind dat, te oordeelen volgens het stemgeluid, pas eenige maanden oud kon zijn, luidkeels te weenen in de armen van de moeder.

De vrouw, zonder heur eigen op te richten, liet zich huilend ontvallen :

— « Och, meneer, wistte eens hoe ongelukkig ik ben ! »

— « Waarom neemde hier plaats, in 't midden van den nacht, op de straatsteenen ? » vroeg de man.

— « Meneer, dat doe ik bijna iederen Zaterdagnacht, om mijnen man op te wachten en mee naar huis te krijgen. »

— « Uwen man opwachten ? » vroeg de onbekende verbaasd. « Wat doet uw man gedurende den nacht ? »

— « Slempen, meneer, slempen ! »

— « Waar ?... Ik zie hier geen enkel taveerne ! »

— « In 't Wisselstraatje, meneer ! »

In dien tijd was het Wisselstraatje maar vijf of zes stappen breed en had een heel slechte reputatie, en wel in zooverre, dat geen enkel poorter van Antwerpen, die aanspraak op deftigheid maakte, er den voet in zetten wou.

— « Vrouwken, welk bedrijf oefent uw man uit ? » vroeg de onbekende, na zijn eigen een beetje bedacht te hebben.

— « Dat van schaliedekker, meneer !... Iederen Zaterdagavond, nadat hij zijn loon heeft opgestreken, begeeft hij zich, in plaats van naar huis te komen, naar het Wisselstraatje, om maar al te dikwijls, tot den lesten cent, in de kroeg te verbrassen ! »

— « Waarom begeefde gij u niet naar 't Wisselstraatje, dat toch maar achter den hoek ligt, om uwen man uit de kroeg te halen, en hem te dwingen, mee naar huis te gaan ? »

— « Geen denken aan, meneer ! » antwoordde de moeder. « Niet alleen de vader van mijn kind, maar ook het slecht gespuis, dat daar woont en er alle belang bij heeft, zou mij buiten gooien ! Ik heb dat vroeger al geprobeerd, en ik moet u zeggen, met heel slechte gevolgen ! »

— « En kunde met zijnen patroon geen afspraak maken, om elken Zaterdagavond het loon in ontvangst te nemen ? Dat zou

immers uwen man de gelegenheid ontnemen, het in de kroeg te gaan verteeren ? »

— « Zeker, meneer; maar in dat geval zou hij niet meer werken, en dan zou ik er nog erger aan toe zijn. Want als ik hem om twee of drij ure van den nacht kan mee krijgen, als hij buiten komt, vind ik thuis in zijn zakken nog wel een kleinigheid, maar dan zou dat gedaan zijn. »

De ondervrager dacht een oogenblik na en hernam :

— « En vindt uw man er plezier in, zoo moederziel alleen op het Wisselstraatje af te trekken, om er een gedeelte van den nacht in slemperijen door te brengen ? »

— « Och neen, meneer. Elken Zaterdagavond treft hij « In den Mosterdpot », een algemeen bekende kroeg van 't Wisselstraatje, een aantal andere schaliedekkersgasten aan, die daar gewoonlijk de drij-vierden van hun zuurgewonnen loon in wallebakkerij omzetten. De nachtwacht kondigt wel aan, dat alle taveernen om tien ure van den avond moeten gesloten zijn, maar 't gaat 'lijk met veel ander zaken : hoe dichter bij de kerk, hoe slechter kristenen, zegt men. Hier zou men mogen zeggen : hoe dichter bij het magistraat, hoe meer de ordonnantiën mogen verkracht worden. Als het Wisselstraatje niet op de Groote Markt, tegenover het stadhuis, uitliep, zou de nachtwacht wel zorg dragen, dat de taveernen op de vastgestelde uur gesloten werden..... Maar hier betreft het kroegen en geen gewone taveernen, zie-de-wel, meneer, en daar wordt alles toegelaten, » voegde de ongelukkige moeder er weemoedig bij.

— « Kende gij ander vrouwen van schaliedekkers, die zich in denzelfden toestand als gij bevinden ? » vroeg de onbekende belangstellend.

— « Meneer, in mijn buurt wonen er niet minder dan zes ; onder andere, vrouw Heynssens, die acht kinderen heeft groot te brengen, waarvan het oudste geen veertien jaar telt. En met haar is het, onder meer dan één opzicht, nog veel erger dan met mij gesteld. Ik ben moeder van slechts drij kleinen, en als vrouw Heynssens haren man durft hekelen om zijn slecht gedrag, wordt zij maar al te dikwijls wreed mishandeld. Mijn man bromt, wel is waar, tegen, maar raakt mij verder niet aan. Dat belet niet, me-

neer, dat ik gansche dagen en halve nachten werken moet om mijn kinderen het allernoodzakelijkste te kunnen geven, enkel omdat het magistraat oogluikend toelaat, dat het Wisselstraatje een verderf blijft voor vele huisgezinnen ! »

— « Vrouw, dat is zeker erg, » sprak de onbekende. « Maar hedde gij 't magistraat dien rampzaligen toestand nog niet aangeklaagd ? Als al de slachtoffers te gelijk naar het stadhuis gingen om het magistraat tot zijn plichten te roepen, me dunkt dat het dan wel handelend optreden zou. »

— « Meneer, wat hebben arme schaliedekkersvrouwen bij die groote heeren te zeggen ? Wij zouden niet eens bij het magistraat toegelaten worden ! Zelfs zóó onverschillig is het aan 't beugelen van misbruiken, dat, een dikke maand geleden, Frans Peypers, een timmermansgast, die ook elken Zaterdagavond « In den Mosterdpot » was aan te treffen, in volslagen dronken stáat naar huis keerde, en in de Kathelijnevest verdronk. Het lijk werd boven gehaald en 's anderdaags op het Groenkerkhof begraven. Denkte dat het magistraat er zijn eigen om bekommerd heeft, waar Peypers zich bedronken had, en toch had het Anneken-uit, om twee ure van den nacht, 'nen plons in 't water gehoord. En alle fatsoenlijke taveernen moeten om tien ure sluiten !... »

Terwijl de onbekende, diep bewogen met het lot van de arme moeder, in den zak tastte en haar eenig geld overhandigde, liet hij er op volgen :

— « Vrouw, dat geld is voor u. Wacht uwen man niet langer af en ga naar huis. Ik wil eens ernstig over dien ellendigen toestand nadenken en overwegen wat er dient gedaan te worden, om die misbruiken te keer te gaan. En als het magistraat stom en doof blijft voor de ellende van het volk, dan zal ikzelf weten te handelen waar het past en waar het moet ! »

*
* *

Den volgenden Zaterdag, omstreeks tien ure van den avond, trad een doodgewoon man over de Groote Markt en stapte langzaam het smalle Wisselstraatje in. Hij hoefde niet lang te zoeken naar de taveerne, welke De Mosterdpot tot uithangbord had, want

van uit de openstaande venster van de eerste verdieping klonk hem het gezang tegen van een aantal stemmen, die niet erg maatvast meer waren, al werden ze dan ook met een soort doedelzak begeleid.

De man ging binnen en zei tot de waardin :

— « Wat beteekent dat gezang hierboven in uw huis ? »

— « Dat beteekent, » antwoordde de dikke waardin spotlachend, « dat hierboven kameraden bezig zijn wat plezier te maken. Of dunkte misschien, dat die menschen van een begrafenis zijn weergekeerd ? »

— « Neen, dat denk ik niet, » antwoordde de onverwachte bezoeker. « Welke soort menschen zijn het, die hier hun zuurgewonnen penningen komen verbrassen ? »

— « Dat zijn schaliedekkers- en timmermansgezellen ! » hernam de waardin op ietwat uitdagenden toon, terwijl zij de handen aan de heupen zette. « Als die menschen heele weken op daken gewerkt hebben, mogen die dan den Zaterdagavond niet een beetje vermaak hebben ? Of behoorde gij ook tot degenen, die benijden, dat de werkman er het zijn van pakt ? »

De bezoeker, zonder de leste vraag van de waardin te beantwoorden, vroeg in een andere orde van gedachten :

— « Het zal me toch zeker wel toegelaten zijn, naar boven te gaan, om die schaliedekkers- en timmermansgezellen eens aan het werk te zien ? »

De vrouw, die waarschijnlijk van den onbekende niet veel goeds verwachtte, nam hem op van het hoofd tot de voeten en antwoordde :

— « De schaliedekkers en timmerlieden, hierboven vereenigd, behooren tot een gesloten gezelschap, en menschen, die daar niet bij thuis hooren, moeten er wegblijven. Ik mag u dus niet toelaten naar boven te gaan. »

— « Goed, » zei de man, « dan zal ik die wallebakken wel op een ander manier aan 't verstand brengen, wat ik hun te zeggen heb ! »

En hij verliet de taveerne, zonder dat iemand nog verdere aandacht op hem verleende.

Hij stapte echter niet buiten het Wisselstraatje, maar plaatste

zijn eigen vóór de venster van de kroeg, werd langzaam grooter en grooter en lag weldra met zijn ellebogen op den vensterreik van de eerste verdieping, terwijl zijn voeten de straatsteen raakten.

Het was dus Lange Wapper in hoogsteigen persoon geweest, die den vorigen Zaterdagavond het gesprek gevoerd had met de ongelukkige vrouw van den schaliedekker.

Het was te midden van den Zomer en Lange Wapper had niet eens noodig de venster open te stooten, want ze stond open om de noodige versche lucht binnen te brengen.

Geen enkel der wallebakken had zijn tegenwoordigheid aan de venster opgemerkt. En hoe kon het anders? Ze hielden een lawijd, om hen tot op de Groote Markt te hooren.

Vóór ieder van het twintigtal nachtridders, die de kamer vulden, stond een groote steenen kruik vol snaps, die nu de eene, dan de andere, aan den mond bracht. En ondertusschen klonk het met verwarde en bezopen stemmen door malkander :

Met zijnen lapzak,
En zijnen knapzak,
Met zijnen rijfstok,
En zijnen strijkstok !
Met zijnen leëren
Van diridondeeren,
Met zijn leëren leersjes aan !

En op een gegeven teeken van den hoofdman, werd er dapper aan den snaps gedronken.

Nadat Lange Wapper ongeveer een kwartier vol belangstelling die wallebakkerij gevolgd had, maakte hij gebruik van een oogenblik, waarop het rumoer een beetje verminderd was, om de vergadering toe te roepen :

— « Asa ! kerels ! hoelang zijde nog van zin, die braspartij voort te zetten ? »

Als bij tooverslag werd alles stil in de kamer.

Allen keken naar de venster en, waren de meesten al zoover beschonken, dat ze hun eigen geen goed begrip meer konden vormen van wat er aan de venster gebeurde, enkelen toch hadden

oogenblikkelijk bespeurd, dat er iets vreeselijks op handen was, want deze herinnerden zich dat ze op de eerste verdieping van den Mosterdpot zaten en er langs het straatje geen stelling was aangebracht, waarop de lange kerel plaats had kunnen nemen. De eene of andere, volgens hunne opvatting, kwade geest was hen dus in hunne gemakelikheden komen storen.

Daar geen hunner het wagen durfde eenig antwoord op de vraag van Lange Wapper te geven, vervolgde hij :

— « Jongens, ik heb wat te vertellen, dat u allemaal aanbelangt, en ik hoop, dat ik mij geen en tweeden keer de moeite zal moeten getroosten naar het Wisselstraatje te komen, om u de les te spellen en u tot uw plichten te roepen ! »

Van den eerste tot den leste waren ze als van de hand Gods geslagen, en onder een heilige stilte ging onze Wapper voort, zonder zijn ellebogen van den reichel op te lichten :

— « Sedert langen tijd komde gijlie hier elken Zaterdag, nadat ge uw centen bij uwen baas hebt opgestreken. Ik ben te weten gekomen, dat meer dan de helft van uw loon in den Mosterdpot met brassen en slempen wordt verteerd. Is er dan niemand meer onder u, die nog een greintje van zijn huiselijke verplichtingen erkennen wil ?... De allereerste van die plichten is, den Zaterdagavond met het verdiende loon naar huis te gaan, en het in den schoot van moeder de vrouw te leggen, die dan nog hard genoeg te spartelen heeft, om het begin met het einde van de week aan een te kunnen binden !... Zijde bovendien dwaas genoeg om niet te begrijpen, dat gij daardoor niet alleen uw eigen, maar heel uw huisgezin ongelukkig maakt ?... Wat moet er, onder zulke voorwaarden, van uwe vrouw en kinderen geworden ? En op den hoop toe, zijde misschien nog verbaasd, dat voortdurend huiselijke oneenigheden en twisten er het onvermijdelijk gevolg van zijn !... Ik heb geen tijd om veel lessen te geven; deze enkele aanmerkingen moeten volstaan. En daarom zeg ik : den eersten onder u, die niet elken Zaterdagavond recht naar huis gaat en tot het leste negenmanneken van zijn pree aan zijn vrouw geeft, zal weten waar het markt is, want ge zult al lang bemerkt hebben, dat ge met Lange Wapper te doen hebt ! Ook zal ik er zorg voor dragen, dat ge niet veel gelegenheid meer hebben zult om in den

Mosterdpot vroeger of later uw braspartijen te herbeginnen. En dat ga ik u aanstonds toonen. Daarom zeg ik u : alleman op staanden voet naar beneden ! Dezen avond hoeft gij aan de waardin niks te betalen; die heeft al tiendubbel te veel getrokken van hetgeen gij hier vroeger gelampet hebt. Het geld, dat ge nog op zak hebt, zulde thuis afgeven. Nog eens : alleman naar beneden, maar niemand mag het Wisselstraatje verlaten zonder mijn uitdrukkelijke toestemming ! »

De naam van Lange Wapper was bij het volk genoeg gevreesd, om zich geen aanmerkingen op zijn sermoontje te veroorloven. Wat meer is, verscheidene van de gezellen waren bleek geworden van schrik en anderen geheel ontnuchterd. Niemand dierf de steenen kruik, nog gedeeltelijk met snaps gevuld, aanraken. Als onderdanige schoothondjes stonden ze allemaal op, gingen naar beneden en vatten post aan den overkant van de kroeg.

Daarop trad Lange Wapper, die zijn eigen weer klein gemaakt had, den Mosterdpot binnen, maakte zijn eigen ongeveer de helft grooter dan een gewoon mensch, pakte 'nen stoel vast en begon er alles mee kort en klein te slagen. Geen enkelen pot of kruik bleef heel; tot de vensterramen toe werden uitgerukt. Vervolgens trok Lange Wapper uit de vier vaten bier, die op de stellingen lagen, de tappen, en liet al het bier over den grond wegloupen.

Zoodra de aanval begon, waren de waardin en de overige deernen, de taveerne ontvlucht, zonder dat ooit iemand te weten kwam, wat er van hen geworden was.

En wanneer er van den Mosterdpot niks meer overbleef dan 'nen berg stukken en brokken en de vier naakte muren, stapte Lange Wapper buiten en sprak tot de Bacchusvrienden, die met den dood op 't lijf, dien afbraak hadden gezien :

— « Alleman mee naar de Groote Markt ! »

Al de zattekullen volgden 'lijk een kudde schapen.

Op de Groote Markt gekomen, plaatste Lange Wapper ze allemaal naast malkander, ging achter hen staan en riep eensklaps, nadat hij vijfmaal grooter geworden was :

— « En nu geef ik u tien minuten tijds om te maken dat gij thuis komt ! »

En de verbazend lange beenen van Lange Wapper werden in beweging gebracht en kwamen te recht op het achtergedeelte van de schaliedekkers- en timmermansgasten, die het op een loopen poogden te zetten, maar door de vreeselijke schoppen herhaaldelijk het onderste boven werden gesmeten. En dat duurde zoolang, totdat de laatste Bacchusvriend, huilend van de pijn, er in gelukt was de Groote Markt te ontvluchten en den weg naar moeder de vrouw te volgen.

Sedert dien tijd werden de schaliedekkers- en timmermansgezellen de beste huisvaders van Antwerpen.

Alleen de laatsten, nadat Lange Wapper vele jaren later zijn tenten elders scheen opgeslagen te hebben, vervielen weer voor het meerendeel in de vroegere drankmisbruiken, die tot op onze dagen voortduurden.

Maar honderd jaar nadien droeg de enkele les van Lange Wapper nog zulke goei vruchten, dat geen schaliedekker of timmerman het wagen dierf, « Den Mosterdpot » in het Wisselstraasje binnen te stappen !

